

A PÁRBESZÉD HIÁNYCIKK

INDUL A FELJELENTÖSDI?

Az igazságtétel indulatos vita tárgya. Érvek helyett érzelmek, pengeváltás helyett vagdalkozás. A nyilvánosság fórumain ugyanúgy, mint a paprikáskrumpli-szagú konyhában vagy két sör között a kocsmában. A Parlamentben a többség megszavazta, de még nem hatályos a Zétényi-Takács-féle törvény. Mégis: hatására vad szócsata terepévé vált az egész ország. A Parlamentben akasztásért kiált a honatya... Egy törvény tervezetéről szóló szakmai megközelítést politikai szempontból támadják... Nyilvános fórumon beléfojtják a szót az ellenérveket összegezöbe... Mi történt velünk? Hova tűnt a vértelen forradalmunk jelezte mértékletesség és higgadság? Miért ugrunk egymás torkának?

A józan emberek igazságérzete megköveteli, hogy az elmúlt évtizedek, az előző rendszer veszteségeit kárpótolják, bűnöseit felelőségre vonják. A nehézség abból adódik, hogy – a jogállam ideájának megfelelni akarván – az MDF-KDNP-FKGP alkotta hatalom törvény alkotásával, utólag kívánja megvizsgálni oly korszak történéseit, amikor jogállamiságról szó sem lehetett. A hatalom részesei abban bíznak: *a jogszabály kordában tartja az indulatokat, megvéd a szélsőségektől. Nem.*

Az igazságtétel ürügyén összehozott Kónya-Pető-vita igazolta: elszabadultak az indulatok. A Tv1 múlt héten, szerdán sugározta a nyilvános fórumon elhangzottakat, így a keddi ismétlés csak megerősítette: *a Lex Zétényi nem éri el célját.* Azoknak sok, akik állítják: Európába az az út vezet, amelyiken járva nem rágódhatunk a múlton. Azoknak pedig kevés, akik most érzik elérkezettnek az időt, hogy sokéves sérelmeikért elégtételt kapjanak. A téma és hordaléka hozta, hogy *a színpadon szerepet vállaló politikusok is kiállították magukról a bizonyítványt:* kiderült, ki hogyan mondja föl a leckét, ki mennyire lovagolja meg (sőt gerjeszti) az érzelmi hullámokat, ki

érvel és ki csúsztat, ki hiteles és ki kevésbé. A politikusok mögött álló *pártok is új arcukat mutatták*. A türelmetlen közbekiabálás, a taps vagy az elégedetlenséget jelző morgás, az ellenvélemény végig nem hallgatása pedig – gondolom – mindannyiunk számára ismerős. Hasonlót élünk mindennapi vitáinkban.

Ez a „nyilvánosság előtt elkövetett intolerancia” új és félelmetes mélységekre döbentett. Megmutatta a *torgyániáda létező szereplőit*. Rávilágított: a közélet eddig egyediként kezelt, szélsőséges megnyilvánulásai összefüggnek. Igazolta, az *MDF épít az eddig elfojtott indulatokra*. Megborzongtatott, mert felvillantotta a veszélyt, az érvek uralmát felváltó viszálykodás „vérszagu” korszakát.

Lavinát indúthat az igazságtételnek a kormánypártok által választott formája. A még érvénybe nem lépett, a még nem hatályos Zétényi-féle törvény megyénkben megszülte az első feljelentést. A szentesi rendőrkapitányság iktatta ezt, s egyben tájékoztatta a följelentőt, hogy a jelenleg érvényes jogszabályok alapján nem intézkedhet. Az eljárás addig mindenképpen áll, amíg eldől a Lex Zétényi sorsa. A feljelentősi azonban elindult...

*Délmagyarország, 1991. november 28.*⁶⁶

⁶⁶ A Zétényi-Takács ügy lezárását a Sólyom László vezette Alkotmánybíróság döntése jelentette. E döntés alapja: a kollektív bűnösség kategorikus elutasítása. Ez a volt kommunisták (politikai okból) történő felelősségre vonását tiltja, az „ügynökök” személyes adatainak védelméről szól azzal a kikötéssel, hogy ha aktív politikai szerepet vállalnak, át fogják világítani őket. Szakértők magyarázata az, hogy e döntésével a magyar Alkotmánybíróság a megtorló (retributív) igazságtételt elvetette. Nem azt kérdezte, hogyan lehet az ügynökök nevét közreadni, a vélt és valós bűnösöket felkutatni, az elévült bűncselekményeket újraéleszteni. Hanem azt kérdezte (restitutív igazságosság), hogyan lehet kárpótolni azt, akit megfosztottak szabadságától, földjétől vagy bármely jószágától. Illetve mit tegyünk, ha valakitől nem vettek el semmit, de mégis kárpótolnunk kell, mert hátrány azért érte, mert nem kapott meg valamit. (Például a neki járó nyugdíjat.) A két igazságosság-elmélet vegyesen is működhet – elvileg. De ezt a magyar Alkotmánybíróság kizárta.